

ČÍM VONÍ AFRIKA

MOTTO:

„Vtisknout papíru kus sebe sama.
Vylít naň lásku svou k přírodě, k životu...
a zapečetit kousíčkem srdce svého, které by zahřálo,
bych si moc přála.“

„Jedeme do Afriky,“ prohlásil začátkem ledna 2006 Karel po příchodu z práce domů.

„Do Afriky?“ zvedla jsem udiveně obočí.

„Jo, do Jihoafrické republiky.“

Afriku jsem tedy nečekala, a protože mi v žilách koluje toulavá krev, nic jsem nenamítala. A dneska už můžu odpovědně a s klidem říct: Afrika je můj oblíbený kontinent. Velkolepost a nedotknutelnost přírody, příjemné klima, dostupné služby, zajímavé ceny a hlavně nezapomenutelné zážitky. Ještě dnes se mi o Africe zdá. Kontinent je to velký, vždyť už sama dětská říkanka „...byla boule veliká, jako celá Af-ri-ka!“ napovídá o jeho rozloze, různorodosti, pestrosti a bohatosti. Nebojím se říct: celý svět v jedné zemi. Jestli máte chuť, pojdte se s námi na ten svět podívat.

Po přistání v Johannesburgu a po vyřízení nezbytných formalit ohledně půjčení aut projíždíme městskými ulicemi, jak jinak, než po levé straně vozovky. Ano, i v Jihoafrické republice se jezdí vlevo a když vyšlo najevo, že Karel – v roli řidiče - nikdy po levé straně nejezdil, dostala naše spolucestující Jarmila záchvat smíchu. A aby to Karel neměl vůbec jednoduché, spustil se hustý liják. Než se však stačíme rozkoukat, jsme z Johannesburgu venku – bez zastavení opouštíme pro turisty nepříliš bezpečné město. Cestou déšť ustává, je vidět jenom blesky a zdá se slyšet hromy. Stmívá se, ale ještě stačíme postavit stany v travnatém kempu, ve kterém jsme téměř sami.

Ráno nás vítá slunce v národním parku *Blyde River Canyon*, a ti, kdo se patřičně nenamazali krémem s ochranným faktorem, to pěkně schytali od sluníčka. Blyde River Canyon byl vytvořen zlatonosnou řekou Blyde. Pomalu tekoucí řeka si po staletí prorážela cestu skrz horský masiv z břidlice a křemene, aby vytvořila obrovský kaňon 30 kilometrů dlouhý a 700 metrů hluboký. V současné době je třetím největším kaňonem na světě. Kombinace skalnatých útesů, ostrůvků, plošin a svahů, které se táhnou až k obzoru, donutí k pokoře každého, kdo se postaví na okraj kaňonu. Soutok řeky Blyde s řekou Treur v místě zvaném Burke's Luck vytváří v barevných skalách hluboké jámy, které připomínají obří hrnce hluboké až 6 metrů. Voda se v nich doslova vaří, mele, krouží a míchá, jako když vaříte guláš nebo polívčičku.

Tři okrouhlé útesy se špičatým zakončením připomínajícím okrouhlé africké stavby se proto nazývají Tři rondavely. Hora za nimi, podobná svým tvarem letadlové lodi, je Marieskop.

Jako u každého turistického místa, tak i zde jsou „krámky“ pod širým nebem: roztažená deka či plátno, na kterém jsou rozloženy ručně vytvořené výrobky z akáciového dřeva v podobě mís, misek a mističek s africkými motivy, sošky domorodců a zvířat všech druhů i velikostí a spousta jiných barevných suvenýrů.

Pokračujeme stále směr severovýchod. Teď už tedy spíš východ než sever a odpoledne jsme v cíli dnešního dne.

Hned za branou *Krugerova národního parku* hledíme s otevřenou papulou na stádečko antilop, které známe jenom z televize. Hoví si poklidně ve stínu, jenom ouškama a proužkovanými ocáskama bez ustání melou, aby odehnaly obtížný hmyz. Dokáží doskočit deset metrů do dálky a až tři do výšky. Jenže v Krugerovi je následně potkáváme opravdu na každém kroku, a tak nepasou-li se metr od auta, už ani nezastavujeme.

A to ještě netušíme, koho že to všechno v následujících dvou dnech na ploše velké asi jako celá naše Morava potkáme! V Krugerově parku žije takzvaná velká pětka – pět nejnebezpečnějších zvířat: lev, leopard, slon, buvol a nosorožec. Nutno podotknout, že nejstarším (založen roku 1848) a největším národním parkem prochází skvěle udržovaných 2500 km cest, které brázdí vozidla všeho druhu, ať už jsou

to vyhlídkové džípy nebo náš Nissan Almera, který příštích pár hodin neopustíme. V parku je totiž přísně zakázáno vystupovat z vozu, vždyť v sázce je naše bezpečnost!

Projeli jsme kolem auta, které stálo na kraji cesty. Ačkoliv jsme si mohli oči vykoukat, nepochopili jsme, na co se mladá dvojice dívá. Zastavili jsme a byli jsme upozorněni na levharta. V dálce na stromě na spodní větvi si prostě hověl levhart a líně pohupoval ocasem, který ho prozradil. Při projíždění parkem jsme narazili i na opuštěného sloního samce, který se rozhodl přejít silnici zrovna v místě, kde jsme stáli s autem a slona pozorovali. Nezbylo nám, než s autem couvnout a udělat místo tomuto kolosu, neboť jsme nechtěli být rozšlapáni. Nemyslete si, v parku nejsou jenom vysoká zvířata, žije zde na 500 druhů ptáků, 120 druhů plazů a 200 druhů motýlů. Viděli jsme stáda zebí, nekonečnou řadu pakoňů táhnoucí se kilometry a kilometry k vodnímu toku. Ze sedadla nás doslova nadzvedly žirafy, které vyplazují svůj několik desítek centimetrů dlouhý, tmavě fialový jazyk k větvičkám ve vrcholcích stromů. Ty jím potom obtočí a přitáhnou si lahodnou pochoutku do tlamy. Při jejich pozorování se doslova tetelíme radostí! V křoví se schovávají prasata bradavičnatá. Selátka hladově sají mateřské mléko, a jakmile nás zmerčí, zvednou ocásky jako antény a mizí v houští. Prasata bradavičnatá nás pobavila i způsobem, jakým hledají potravu v zemi. Klečí totiž při tom na předních nožkách. Ve stínu vysokých stromů dovádí tlupa paviánů. Sbírají ze země semínka, kořínky a hmyz, vybírají si vzájemně blechy, mláďata spolu laškují a vozí se na dospělých jedincích. Vedle cesty se pomaloučku sune suchozemská želva. A želvy vodní? No, jéje! Těch jsme u jezírka viděli! A taky nejružnější vodní ptáky, hlavně snovačů tam bylo na tisíce, slyšíte ten jejich neúnavný, jakoby vrabčí křik? V jezírku se rychle mihl krokodýl a hrochům vykukují nad hladinou jenom jejich legrační ouška. Je totiž 30°C ve stínu, kdo by se nechtěl osvěžit?!

zastavili vedle lvcí chladících se ve stínu u cesty, polilo nás horko a zároveň přeběhl mráz po zádech: takové vznešené carské kočky! Hlavu mají velkou jako dvě člověčí! Za chvíli se zvedly a nenávratně zmizely za blízkým porostem. No, a pak běžte vykonat potřebu za keříček :-) !

Z bezpečnostních důvodů si v parku nemůžeme postavit stan jen tak někde, ale pouze v několika kempech obehnaných vysokými ploty. Jejich brány se zavírají přibližně se západem slunce. Pokud bychom přijeli k bráně pozdě, rádi nám ji otevrou, ale museli bychom zaplatit vysokou pokutu.

Kolik zvířat návštěvník parku uvidí, záleží na štěstí. Ale snad nikomu se nemůže stát, když se pozorně dívá kolem sebe, že by za celý den neviděl vůbec nic. Je to krásný pocit pozorovat všechna ta exotická zvířata v jejich přirozeném prostředí. A tak když jsme

Nemůžeme přehlédnout až několik metrů vysoké, rozeklané nebo kopcovité stavby. Často se tyčí jako staré pomníky na opuštěných hřbitovech. Přijdeme-li blíž, nevidíme na nich téměř žádný život. Vše je na první pohled němé, mrtvé. Zato uvnitř panuje čilý ruch a shon. Termitiště tvoří soustava chodeb a komůrek, navzájem různě propojených. Jako stavební hmotu používají termiti především dřevo, zeminu a své vlastní výkaly. Vše slepují slinami ve velice tvrdou a pevnou hmotu, přetrvávající ještě mnoho let po zániku nebo přestěhování kolonie. Hnízda jsou často ukryta v zemi pod kameny nebo ve starých stromech.

Zastavujeme se u zvláštního stromu, který je celý ověšen gothajským salámem. Jeho botanický název je Kigélie zpeřená, neboli „sosič tří“. Pro nás prostě salámovník. I přesto, že jsou plody pro člověka nejedlé, jsou nepostradatelné v lidovém léčitelství Afriky. Podle Afričanů neexistuje skoro žádná nemoc, proti které by plody neuměly pomoci. Květy se otvírají pouze na jednu noc a svým nepříjemným zápachem lákají netopýry k opylení. Nedbáme příkazu parku a vystupujeme z aut, abychom se na ten div podívali pěkně zblízka. Za chvíli jsme zase pěkně v autě a děláme jako že nic, jako že jsme muzikanti. Proti nám se totiž na bicyklech přibližují strážci parku.

Typické africké „deštníky“ jsou zastoupeny mnoha druhy akácií. Jedním z nich je kapinice zkroucená, která bývá často silně narušena termity a larvami brouků, což umožňuje slonům snadné skácení akácie a následné pochutnávání si na šťavnatých listech.

Savanský obr - ne, nemyslete si, nemluví o slonech, tenhle je mnohem větší a o hodně víc vydrží. Je vysoký až 30 metrů, široký až 11 metrů a dokáže se „napít“ tak, že pojme skoro 120000 litrů vody. **Baobab** je mohutný strom z čeledi bavlníkovitých, který se nejvíce vyskytuje na Madagaskaru. Je známý především tím, že se v jeho kmeni drží voda. Stáří baobabů se odhaduje těžko, protože nemají letokruhy. Odborníci soudí, že strom, jehož kmen má 8 metrů v průměru, bude starý asi 3000 let. Nejjižnější baobab v Africe, který nám Martin ukazuje, se těší plnému zdraví. Neváháme a bereme mu obvodovou míru. Vzhledem k tomu, že kmen obejme osm našich spolucestovatelů, vychází nám průměr kmene 4 metry.

Opouštíme Krugerův národní park a podél hranic se Svazijskem se vydáváme k východnímu pobřeží Jihoafrické republiky omývanému vlnami Indického oceánu. Cestou obdivujeme zubaté vrcholky Dračích hor po pravé straně. Oddělují tak náhorní plošinu od subtropického pobřeží provincie Kwa Zulu Natal, v jejíž severní části leží další cíl naší cesty: **Přírodní rezervace Mkuze**.

Projíždíme nejchudší oblastí Jihoafrické republiky pro nás prezentovanou zejména velikýma smutnýma očima hladových a nemocných dětí, pozorovaných z povzdálí jejich staršími spoluobyteli. Zde více než kdy jindy platí otřepaná fráze: „Děti v Africe by byly rády...!“ Věřte, že je to doslova tak. Bohužel, kdo neuvidí, neuvěří.

Projíždíme nejchudší oblastí Jihoafrické republiky pro nás prezentovanou zejména velikýma smutnýma očima hladových a nemocných dětí, pozorovaných z povzdálí jejich staršími spoluobyteli. Zde více než kdy jindy platí otřepaná fráze: „Děti v Africe by byly rády...!“ Věřte, že je to doslova tak. Bohužel, kdo neuvidí, neuvěří.

O přírodní rezervaci Mkuze jsme se na rozdíl od ostatních míst naší cesty před odjezdem nedozvěděli vůbec nic. Dá se říct, že nás překvapila! Během půldenní projížďky rezervací jsme viděli celé zvířecí bohatství: antilopy impaly v typických stádech, stydlivou antilopu nyalu nížinnou, opice, hrochy, vodní želvy, perličky, nosorožce, zebry, žirafy a dravce. Mezi obvyklým porostem v rezervaci upoutá pozornost žluté zbarvení kmene dalšího druhu akácie - kapinice žluté neboli pudrového stromu. Ano, pudrový strom, jak jsme ho v legraci nazvali, je i oficiální název. Jedná se o velmi starý druh akácie s hladkou kůrou nažloutlé barvy a pudrovitým povrchem. Roste jen v hlubokých močálech a tedy v líhni

komárů přenášejících malárii. Pozor! Neotvírat okýnka a pryč odtud! Před vstupem na pozorovatelnu zvěře objevujeme hned u cesty jednoho z nejjedovatějších prýšců. Při porušení povrchu vypouští mléčnou jedovatou tekutinu, která způsobuje puchýře na kůži a může zapříčinit i slepotu. Místní obyvatelé ho využívali k lovu zvěře jedovatými šípy.

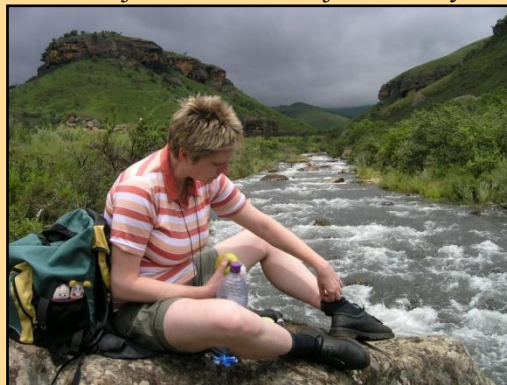
Slunce se kloní k západu, ale teploty neklesají. A tak než ulehne na spacák (přespat ve spacáku není možné), musíme se ochladit v bazénu. Bazén je totiž součástí každého kempu. Brzy jsme se tomuto pro nás nadstandardnímu luxusu přestali divit, protože přežít v Africe bez osvěžující koupele opravdu nejde! Kromě bazénů jsou součástí kempů také „griloviště“, betonové krby s rošty, na kterých si můžete ugrilovat opravdu cokoli: od kuřecího masa přes vepřové až po tříkilogramový hovězí steak. S tím jsme však měli trošku potíží, protože se nám na rošt nechtěl vejít! Nakonec se však najedla celá naše dvanáctičlenná výprava, ocenili jsme chuť vynikajícího Jihoafrického vínečka a hleděli na Jižní kříž.

Budete se divit, ale i v Africe prší! Když jsme opouštěli Mkuze, z načechraných šedých mraků se spustil vydatný déšť. No co, aspoň se nám umyjí auta od prachu cest, kterými jsme brázdili předešlé národní parky, pomysleli jsme si. Jenže stěrače našeho auta tu spoustu vody ani náhodou nezvládají. Prší celý den.

Lítostivě míjíme Richards Bay, kde jsme měli tentokrát přespat, a podél pobřeží Indického oceánu míříme o dalších 160 kilometrů dál, do Durbanu. Cesta byla dlouhá a únavná, ale vyplatila se. Stany stavíme sice potmě, avšak neprší, spíš naopak: nad námi svítí měsíc, který překrývá čár mračen. Kempem jsme nadšení: nad hlavami nám přelétají přistávající letadla, kolem jezdí vlaky a v blízkosti slyšíme šumění hravých vln Indického oceánu. Město, které stojí na místě, kde se stýká země s mořem, i tak lze nazvat **Durban**, třetí největší město JARu.

Ráno slunce opět pálí a pohrdnout písčítými plážemi je opravdu nemožné! Sice jenom chvíli, než si ostatní spakují saky paky, necháme mořské vlnky, aby nám olizovaly nožky. Pak procházíme pobřežní plážovou část zvanou Zlatá míle, na které je mnoho hotelů, restaurací, barů, obchodů, pláží nabízejících možnosti koupání, surfování nebo jen tak k lenošení. V jedné restauraci si dáváme pěkně vychlazené a vynikající pivo, ostatně jako už mnohokrát před tím. Pivo v JARu vařené z našeho žateckého chmele si s žádným jiným nezavdá. Ale Durban nemá jen krásné pláže. Živou atmosféru města tvoří kolorit mnoha tržišť. Předměty ze dřeva i ze slonoviny prezentují uměleckou výrobu, zachovávající dávné tradice. Ve středu přístavního města je spousta hinduistických svatostáneků a také jedna z největších mešit na jižní polokouli. A je to právě velká indická komunita, která v minulosti podnítila příjezd Mahátmy Ghándhího. Ghándhího jsme neviděli, a tak se vydáváme severozápadně a postupným stoupáním se ocitáme ve výšce 1029 m.n.m. až u vodopádu **Howick Falls**. Z betonové vyhlídky s nerezovým zábradlím si všichni fotografují dlouhý, štíhlý a mocný proud vody, který mizí někde nenávratně pod námi. Kam ta voda neúnavně padá? A jak to tam dole vypadá? Je tam nějaká jeskyně? A nežije v ní třeba Kyklop? Zvědavost nám nedá, musíme to vidět! V dáli ozývající se hromy ani blesky nás neodrazují od našeho úmyslu sestoupit k úpatí vodopádu. A udělali jsme dobře. Padající voda vytváří krásné jezírko. Špidlatými kameny a hustým keřovitým porostem, prostřídáným stromy na břehu jezírka, si voda chrání své teritorium. Dolů to šlo jako po másle, což o to, ale když jsme vystoupili na poslední schodek na hraně hlubokého údolí, vypadali jsme, jako bychom zmokli. Trička, která se nám lepila na zpocená záda, jsme mohli doslova ždímat! No co, jsme přece v Africe! Ale i v Africe existuje klimatizované stavení pro turisty, ve kterém vám nabídnou chlazené nápoje, pohlednice, známky a suvenýry.

Ráno se kemp halí do husté mlhy a vydatně mrholí. Kromě dlouhých kalhot vytahujeme ze zavazadel i větrovky. Nikomu se nechce balit v takovém pošmourném dni, leč program je program a čas zastavit nelze.

„Zelené vrcholky Africké“. Tak tomuto názvu knihy našich cestovatelů Zikmunda a Hanzelky jsem dlouho nerozuměla a myslela jsem si, že mají z horka fata morgánu. Kde by se vzala v Africe nějaká zeleň?!

Martin nás veze prý někam do hor. Široká pohodlná asfaltová silnice se nenápadně zužuje a jako užovka se proplétá mezi oblými kulatými kopci, které jako by někdo pokryl tmavě zeleným sametem. Slunce vykoukne z protrhávajících se mračen a ještě umocní tu měkkost. Dole si nerušeně šumí křišťálová horská bystřina a na to všechno dohlíží strmé skalisté hory napodobující zubatý hřbet draka a dosahující výšky přes 3 000 m.n.m. Mocné lávové výlevy daly takovouto podobu horskému pásu v délce 1 100 kilometrů. Tak toto všechno a ještě něco víc jsou **Dračí hory**. To „ještě něco víc“ jsou skalní kresby původních obyvatel Sanů (Křováků) v jeskyni Main Caves. Jak se dovídáme při prohlídce jeskyně, Sanové nedorůstají více než 155 centimetrů. Živí se lovem a sběrem a dorozumívají se zvláštním mlaskavým jazykem. Dnes již v Dračích horách téměř nežijí – byli vytlačeni nebo násilně vysídleni. Co jsme však po nich obdivovali, jsou dochované skalní kresby zobrazující hlavně zvířata: antilopy, šelmy, ptáky, hady, ryby, slony nebo nosorožce, ale i různé lidské aktivity, avšak ženy byly zobrazovány jen zřídka. Technika kreseb a použité barvy jsou velice zajímavé, Sanové je míchali z rostlin, krve, tuku, vody, dřevěného uhlí i různých hornin, hlavně jílu.

Průzračná říčka v údolí nás s Karlem přitahuje jako magnet. Zurčení chladné vody poskytuje osvěžení nejen těla schváčeného dusnem, ale naplní i toulavou duši. A tak malá svačinka na kameni je příjemným uklidňujícím zážitkem. V restauraci u turistického centra máme ještě čas vypít dobrou kávu a napsat pohlednice našim přátelům.

Z Dračích hor odjíždíme s hlubokými dojmy. Z výšky 1 758 m.n.m. se spouštíme opět k hladině Indického oceánu. Před námi je 800 kilometrů dlouhá cesta. Tu si zpřijemňujeme pozorováním hemžení obyvatelstva hustě osídleného pobřeží, podél kterého uháníme. I když mají lidé černou pleť, jejich oblečení je vždy čisté! Nejsou výjimkou bílé kalhoty nebo sukně s růžovou halenkou, na kterých si potrpí zvláště ženy. Děti se loudají ze školy ve školních uniformách, ledabyly se pohupují aktovkami a točí deštníkem nebo slunečníkem (to zrovna podle počasí).

Chcete vědět, co je to black taxi? Autobusová doprava a vlastně vůbec nějaká doprava v Africe funguje velmi zřídka a velmi sporadicky. Bílí si zkracují vzdálenosti svými vlastními auty, ale i černoši potřebují někde dojet. Proto auta typu dodávky jsou uzpůsobena pro 6 až 8 pasažérů. V černošském podání se do takového auta nacpe až 16 lidí a jedou, kam potřebují. Cedule s označením zastávky není nikde k vidění, černoši postávají u silnic a šofér zastaví, kde je zrovna potřeba.

Dlouhá cesta nám dala zabrat, a tak zaslouženě odpočíváme na bílé písčité pláži **Kid's Beach** nedaleko města East London. U moře jsme téměř sami. O kousek dál si dva hoši házejí létajícím talířem a na břehu sedí

zamyšlený rybář. Nechám se houpat vlnami a Karel mezitím hledá zajímavé výjevy, které by vyfotil. Lákají ho hlavně písečné vlnky, které umělecky vytvaroval vítr.

Na **farmu Coombs Wiew**, kde máme dneska i zítra přenocovat, už to není daleko. Ohnivá koule pomalu klesá k obzoru a nepříjemně nás bodá do očí. V autě si není jak zaclonit oči. Jedeme podél nenápadného plotu. Náhle Martin zastavuje a jde otevřít bránu, jako by byla jeho. Po nedozírném pozemku se pomalu soukáme po kamenité cestě s velkými výmoly. Cítíme, jak hobluje spodkem auta kameny schované v trávě. „Se svým autem bych teda tudy nejel,“ prohlásil Karel, kterého mrzí, že vypůjčené auto musí takto trápit. Farma nám vyrazila dech! Takový přepych pro obyčejné cestovatele: velké plátěné stany pro dvě osoby s pohodlnými postelemi a povlečenými lůžkovinami s africkými motivy, na nočních stolicích lampičky, před stanem stolek a židličky. Vedle tohoto velkého obytného stanu je ještě menší stan se sprchovým koutem, sprchovým gelem s vůní divočiny, umyvadlem s mýdlem, splachovacím WC a čistými froté ručníky opět s africkými výjevy. K pěti stanům s takovýmto kompletním vybavením vede dobře osvětlená šterková cestička, ale všechny stany mají své soukromí v bohatém keřovitém porostu a jejich obyvatelé nejsou nijak rušeni ostatními návštěvníky.

Samozřejmě nechybí bazén s dřevěnými chodníčky. Obrovská zděná místnost s velkými francouzskými okny je vlastně společenská místnost. Část tvoří kuchyně se všemi vymoženostmi pro moderní ženy (pozor, zde se pohybuje jenom černošská hospodyně) jako je myčka, mikrovlnka, varná konvice atd. Větší část však zaujímá jídelna s poctivými dřevěnými stoly a židlemi, která navazuje na terasu s velkým grilem. To vše je velmi esteticky vyzdobeno etnickými prvky. Ubytování pro návštěvníky je velice citlivě vybudováno uprostřed pozemku o velikosti cca 400 hektarů, na kterém pobíhají divoká zvířata. Stany jsou postavené tak, aby bylo možno je rozebrat a uvést krajinu lehce do původního stavu. Andrew – Martinův kamarád a majitel farmy - nám připravil vynikající večeři: grilované pštrosí klobásky, kousky masa s bramborovou kaší a bohatou zeleninovou oblohou. Příjemně nasyceni uléháme ke spánku.

Zaposlouchejte se do ranního zpěvu ptáků, kteří probouzejí den! Tý–ta-ta, tá-ty-tá-ty, i ta zpěvná ptačí morseovka je jiná, než na kterou jsme zvyklí doma. Po bohaté snídani v podobě volského oka se šunkou a slaninou, kterou pro nás připravila Andreuova hospodyně, křížujeme soustavu cest v přírodní rezervaci **Doubledrift**. V ní se nám daří spatřit nejen antilopy skákavé, ale i velikánskou Africkou antilopu kudu, žirafy, zebry, želvu i nosorožce, ale hlavně nám svou krásu kolem cest dává na odív i spousta opuncí.

Na zpáteční cestě na farmu máme mnoho zážitků. Tak především jsme museli vyzkoušet, jestli opuštěná telefonní budka v poli funguje. Světe div se, bez problémů jsem se dovolala domů! V takové pustině nás vymoženost moderní

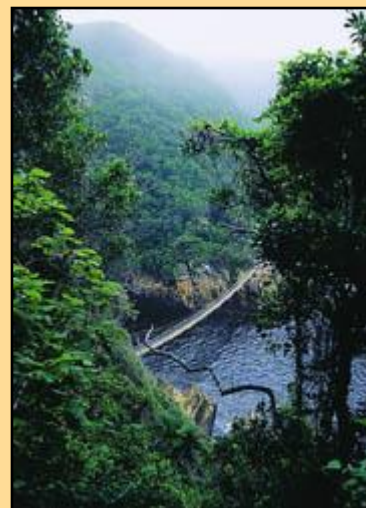
doby překvapila o to víc, že byla funkční!

Mimo hlavní asfaltové silnice jsou cesty prašné a kamenité. Není tedy divu, že jedna ze zadních pneumatik náročnému prostředí podlehla. Karel měl kolo vyměněné za chvíli a novou pneumatiku kupujeme v pneuservis v nedalekém Grahamstownu. Ještě však zastavujeme u silnice, protože se nám sbíhají sliny nad krásnými žlutoučkými ananasy. Ty ale byly! Kromě toho, že při porcování silně voněly opravdovým ananasovým aroma, chuť pravého vyzrálého plodu se dá přirovnat k domácímu máslíčku, které se vám rozpouští na jazyku a tak sladkou šťávu nemá snad ani ananasový džus.

Zbytek typického **deštného lesa** bloumáme poblíž městečka Knysna. Rostou zde gigantické stromy jako je žlutodřev kapský a další druhy stromů s tvrdým dřevem, ale i kapradiny a lišejníky, různé keře a popínavé rostliny. Žlutodřev kapský je vysoký štíhlý strom, jenž měří přes 30 metrů a může se dožít stáří až 800 let.

Mystické místo starodávných řek a lesů, hlubokých roklí, místo opředené pověstmi, „Místo velké vody“, to je **národní park Tsitsikamma**. Zahalen do neustálého oparu díky Indickému oceánu nám ukazuje překrásnou a rozmanitou faunu a flóru. Pyšní se krásnými písečnými plážemi a jeskyněmi podél pobřeží. V určitém ročním období se zde vyskytují nezapomenutelná zvířata: delfini a velryby. Taky jsme zde měli tu čest poznat všudypřítomného damana kapského. Představte si menší šedé stvoření křížené snad králíkem, potkanem, vydrou bez ocasu, krysou a zajícem. Z tupého výrazu jenom nepatrně vyčnívá kulatý černý knoflík coby čenich.

Národní park Tsitsikamma kombinuje mořský a lesní park, který se táhne v délce 80 kilometrů. Tento úzký pobřežní pás země se vyznačuje mírným klimatem a nadprůměrnými ročními srážkami. Mořská rezervace se táhne 5 kilometrů do volného moře. Je to první mořský park v Africe a my jsme si vychutnávali jeho nemizející krásu. Tsitsikamma, to je procházet se tichým horským lesem za křiku opic, cítit slunce na tváři a pozorovat na písečné pláži své stopy, které pomalu smývá moře. Tsitsikamma, to je pohled z provazového mostu na jiskrnou vodu, kde ústí řeka Storm. Tsitsikamma, to je

rudé nebe při západu slunce vlévající se na obzoru do moře, jasně bílý měsíc na temné obloze a neopominutelný Jižní kříž.

Tak jako každý den kolem osmé hodiny ranní i dnes usedáme do našich motorových ořů a pokračujeme v naplánované cestě.

Zastavujeme na vyhlídce nedaleko silničního mostu klenoucího se nad hlubokou roklí, ze kterého skáčou adrenalinoví nadšenci svůj životní sen. Padají do hloubky 216 metrů, což je nejhlubší bunge jumping na světě.

Krátce se ještě vykoupeme v Indickém oceánu u městečka George a vydáme se kousek do vnitrozemí do Oudtshornu. Během stoupaní od pobřeží do horského masivu nám na kapoty aut dotírá silná bouřka. Připravila nás o pěkné vyhlídky na okolní velikány, zato nám opět dobře omyla auta.

V Oudtshornu – měšťě pštrosů, kde kempujeme, jsme si nenechali ujít lákavou nabídku pštrosího steaku v dobré restauraci a zapili jsme jej neméně chutným, dobře vychlazeným pivem podávaným ve třičtvrtelitrových nádobách.

Pštrosi nás zajímají. Vás taky? Tak si poslechněte, co jsme se po návštěvě jedné farmy dozvěděli. Pštros má dva žaludky, jeden mechanický, druhý chemický. V tom mechanickém si pomáhá kamínky, které v žaludku nashromáždí. Dospělý jedinec s sebou nosí až 1,5 kilogramu oblázků. Většina pštrosů se běžně líhne v inkubátorech. Protože jedno vejce lze zatížit až 120 kilogramy, může se na něj klidně postavit i dospělý člověk. Tuto větu si, prosím, dobře zapamatujte, protože o vejci bude ještě řeč. Doba, kdy pštrosí peří vydělávalo miliony, je pryč. Peří dnes už tvoří jen jakýsi vedlejší produkt. V současné době se chovají především pro kůži. Je poměrně tenká, ale díky mřížkové struktuře velmi pevná. Navíc je bílá, takže se dobře barví. Druhou nejdůležitější surovinou je maso, ale zužitkovat se dá v podstatě celé tělo. Hlavy a konce křídel se prodávají jako krmivo na krokodýlí farmy. Nohy se často používají k dekoraci - jako lampy či nohy u stolu. A nehty jsou vyhlášené afrodisiakum. Farmáři, kteří chovají skot nebo ovce, používají pštrosy jako hlídače. Pštros totiž vidí na tři kilometry a své teritorium si umí dobře bránit. Pár pštrosů v ohradě zaručuje bezpečí celému stádu.

Jaké bylo překvapení, když se v naší cestovatelské skupině objevilo pštrosí vejce! Kdo to koupil? Nebo snad snesl(a)? A co s tím budeme dělat? Někdo to veze domů jako suvenýr? Ne, ne, a ještě jednou ne! Všechno je úplně jinak. Maruška s Helou, které vejce koupily v místním obchodě s potravinami, chtějí vyzkoušet, co z něho

„vyleze“. Kdo však bude ten šťastlivec, který se o jeho přípravu postará? Kdo si ví se vším rady? No přece Karel! Karel byl postaven před úkol usmažit pštrosí vejce! Vzhledem k pevnosti skořápky to byl úkol věru záladný. Karlovi ale netrvalo dlouho a už útočí špičkou nože na vrchol vejce, do kterého opatrně vyzobal patřičně velkou díрку. Zalepil ji izolepou, otočil vejce vzhůru nohama, a zase vyzobal díрку, kterou ještě zvětšil kleštěmi. V největším kastrólku, který se v naší skupině nacházel, se mezitím na zbytečku másla smaží sušená cibulka. Karel odlepil izolepu z díry a mocnými až přemocnými výdechy do jedné z děr vyfoukl pštrosí vejce do připraveného kastrólku. Ten se stal rázem malým, ačkoliv se nám zprvu zdálo, že by se vejce do něho

mohlo vejít. Ale nepřetekl, jen byl naplněný až po okraj. A pak už stačilo jenom míchat, míchat a míchat. Tuto kulinářskou specialitu ochutnala vydatně celá naše skupina. Do jednoho pštrosího vejce se vejde až čtyřicet slepičích, takže každý vlastně dostal jakoby dvě slepičí.

Míříme do provincie Western Cape, kde v **pohoří Swartberge** navštívíme jeskyně Congo. Nejdříve však využíváme přízně počasí a řečené pohoří objedeme. Na vrcholech horského pásu totiž zůstal třet letný bílý pás mraku. Sedí si tam doslova jako šlehačka na zmrzlinovém poháru. Nemůžeme se nabažit mimořádně okouzujícího úkazu, který se vrývá hluboko do paměti. Vrcholky Swartberge se zdvíhají do výšky více než 2000 metrů těsně za Oudtshoornem. Je to rozsáhlé horské pásmo táhnoucí se v délce více než 200 kilometrů. Vyrážíme vzhůru do průsmyku. Asfalt se z povrchu silnice rychle vytrácí a její šířka se značně zmenšuje. Silnička se zařezává do vrásčitých červenobílých vápencových stěn, jejichž barva neodpovídá názvu pohoří. Swartberge totiž v afrikánštině znamená Černé hory. Z úzké soutěsky spoře porostlé vysokými keři stoupáme ostrými serpentínami stále výš. V relativně krátkém úseku musíme překonat převýšení 1400 metrů. Mezi balvany vyrůstají keře rodu Protea, endemické horské rostliny, která je symbolem Jihoafrické republiky. Její bílé, růžové i načervenalé květy oživují obraz jinak pusté horské krajiny. Na poslední vyhlídce zvané Teeberg ve výšce 1413 metrů jsme odměněni dalekými panoramatickými výhledy.

Hluboko v pohoří leží v podzemí **jeskyně Congo**, kde minerály, rozpouštějící se v síti chodeb a domů, vykryštalizovaly do stalagmitů a krápníkových formací zbarvených do několika barevných odstínů. Vypadají jako sloupy vytvořené z fléten a vlajících závěsů. Některé dosahují délky až 762 metrů a jsou 9 metrů vysoké, jako například „Kleopatřina jehla“, dále pak „Zmrzlý vodopád“ nebo „Baletka“. Jejich stáří se odhaduje asi na 150000 let. Jeskyně byla rovněž kdysi útočištěm Křováků.

Už zdáli netrpělivě vyhlížíme nejjižnější bod Jihoafrické republiky, na který jsme moc zvědaví. **Cape Agulhas**, česky řečeno **Střelkový mys**, pojmenovali portugalská námořníci, kteří jako první obepluli Afriku v 15. století. Silné magnetické pole rozkmitalo ručičku jejich kompasu tak, že neukazoval sebemenší odchylku od severního směru. Odtud název Střelkový mys. Toto místo s úžasnou atmosférou tvoří pomyslnou hranici mezi Indickým a Atlantským oceánem.

A copak nám říká o Střelkovém mysu Wikipedie, otevřená encyklopedie:

Střelkový mys (anglicky *Cape Agulhas*, afrikánsky *Kaap Agulhas*) je mys, který je nejjižnějším místem afrického kontinentu (34° 49' j. š.). Poledník, který jím prochází (20° 00' v. d.), zároveň představuje pomyslnou hranici mezi Atlantským a Indickým oceánem. Jedná se o nevýrazný skalnatý úsek pobřeží, vzdálený vzdušnou čarou 170 km jihovýchodně od Kapského Města a sužovaný za bouřlivého zimního počasí mohutnými vlnami (moře v okolí Střelkového mysu patří k nejčastějším místům výskytu tzv. obřích vln). Stojí zde maják, postavený roku 1848, a pamětní deska, připomínající nejjižnější místo Afriky. Oblast mysu je od 1. března 1999 chráněna jako Národní park Agulhas. Hlavním důvodem ochrany je výskyt mnoha endemických druhů rostlin. Od Střelkového mysu se směrem k Antarktidě ještě 250 km táhne kontinentální šelf, na němž hloubka moře dosahuje stěží 100 m. Oblastí probíhá od severovýchodu k jihozápadu z Indického do Atlantského oceánu proud Střelkového mysu, který se u mysu Dobré naděje střetává s proudem Benguelským. Zdejší vody jsou bohatým lovištěm ryb.

Tento přírodní úkaz jsem si popravdě řečeno představovala jako klidné romantické místo, kde slunce svítí, ptáci zpívají, voní pestrobarevné květiny, poletují motýli a pofukuje lehký vánek. Leč opak je pravdou. Věčně neutuchající vítr, který žene po moři dravé vlny a vrhá je proti pobřežním skalám, to je tvrdá realita. Země pod nohama se lehce chvěje. Kolem nevlídných skalisek v chráněných zátočinách stále dorůstají mohutné vrstvy pěny. Nebe se zatáhlo šedými mraky. Jedinou světlou nadějí a světlým okamžikem je červenobíle pruhovaný maják ukazující cestu námořníkům na rozbouřeném moři. Mezi rozrušenými kameny od stále dotírající mořské vody se při odlivu zachovalo malinkaté jezírko. A tamhle je taky a vzadu další! Vypadají jako velké průhledné kaluže. Zprvu na ně nebereme ohled, ale po bližším prozkoumání zjišťujeme, že je v nich docela čilý ruch: tu se mihne malé hejno mrštných rybek, tamhle si to šmejdí po dně tečkovaný krabík, tady se líně vleče po kamenech šneček. Všechno to připomíná miniaturní mořské akvárium.

Tak dneska už budeme spát v Kapském Městě! Z obrázků zeměpisné učebnice si matně vzpomínám na upravené čisté město s bílými domky, rozkvetlými parky a „něco“ kutícími černochoy v širokých ulicích. Ale ještě než do Kapského Města přijedeme, je potřeba se zastavit za průsmykem ve výšce 400 m.n.m. Za silného větru přehlízíme obrovské panorama kapského poloostrova od Stolové hory přes falešný záliv **False Bay** až po Cape Point. False Bay, falešná zátoka, ve které si námořníci lehce spletli vysoké skály se Stolovou horou a ocitli se nikoliv v Table Bay, ale v nepravé False Bay a považovali ji za poslední výběžek tohoto krutého místa.

„Vy jedete do Afriky, jó? A co tam budete jíst? Čím se budete živit? Broukama a pakobyčkama...ha, ha, ha!“ Tyhle poznámky jsme slyšeli před odjezdem docela často. Naše žaludky nestrádaly a ani netrpěly žádnou újmu! Kvalitní potraviny a vše potřebné jsme nakupovali v obchodních centrech a supermarketech. Většinou jsme zastavovali u Interspaaru. Vše je jako u nás: margaríny, sýry tvrdé i tavené, mléko v krabicích, jogurty, salámy, paštiky, zelenina a ovoce. Tropické ovoce se dá koupit i u nás, ale je malé, nedozrálé. Tady je čerstvé, sladké, měkké. Mango jsme jedli skoro každý den. Občas bylo k vidění i něco, co jsme neznali, jakési malé tykvičky a hlízy, ale vše bylo čisté a hygienicky zabalené. Faktem však zůstává, že za pokladnou, na konci posuvného pásu, stojí černoška a zboží ukládá zákazníkům do tašek. Černocho pak sebere nákupní vozík či košík - a to i na parkovišti - a uloží ho zpět na správné místo.

Ačkoliv kemp na kraji **Kapského Města** se jeví městským kempem, je v něm místa habaděj! Tedy kromě hejna líně se kolébajících žebrajících kačen a pár účastníků odeznelé motorkářské akce jsme v kempu zase skoro sami. Rovněž to nic nemění na skutečnosti, že kemp je vybaven kromě obvyklých sociálních místností ještě i prádelnou, sušárnou, žehlírnou, přípravou ryb a rozsáhlou kuchyňkou s několika nerezovými dřezy. Sedíme na dece, vedeme moudrou řeč a je nám fajn. Naši řidiči Martin a Karel se vydali na zasloužené pivo do hospody. Avšak zpáteční cesta potmě se stala Karlovi osudnou a na neosvětleném místě špatně stoupl na obrubník a podvrhl si kotník.

Mrzutě sledujeme nevhodný vývoj počasí v oblasti Stolové hory, na niž jsme se chystali následující den zaútočit. Proto měníme plán a směřujeme k přírodní rezervaci - Mysu dobré naděje.

Cestou zhlédneme brusírnu polodrahokamů v **Simon's Town**, jejíž mlecí bubny se nezastaví ani v neděli. Projdeme sbírkovou částí muzea, někteří nakoupí suvenýry a všichni se pak přehrabujeme na skládce uprostřed různobarevného odpadu s polodrahokamy. Ze začátku opatrně našlapujeme na barevné kamínky jako by to byly žhavé uhlíky. Vždyť každý takový kousek stojí u nás minimálně pět korun! Cesta ale jinudy nevede a za chvíli nám už ani nepřijde divné, že chodíme po polodrahokamech jako po kamenité cestě.

Bez ustání fičí silný jihozápadní vítr, který nás nutí přidržovat si pokrývky hlavy. Obyvatelé Kapského Města ho nazývají Kapským doktorem a jsou za něj rádi, protože rozptýlí zplodiny nahromaděné ve městě. Vítr ale neovlivňuje píchání žhavých slunečních paprsků, je 25°C ve stínu.

Tučňáci ležící, spící, stojící, hledící, procházející se po písku, cachtající se ve vodě – tak to je **Boulders Beach**, soustava malých písčitých plážíček, které se staly útočištěm velké kolonie tučňáků. Kdo chce, může se s nimi i vykoupat. Různých zákoutí, skalních bloků, vyhrátých kamenů je tam bezpočet a i větší množství lidí se rozptýlí tak, že prostředí nevypadá vůbec přelidněně.

Co bychom to byli za výpravu, kdybychom minuli **Mys dobré naděje**? Toto místo spousta lidí mylně považuje

za nejjižnější cíp Afriky, ale jak už jsem psala, ten nejjižnější je Střelkový mys. Ovšem Mys dobré naděje je nejznámější. Poloostrov je tvořený skalnatými horami a celý jeho jižní konec je vyhlášen za rezervaci - Cape of Good Hope Nature Reserve. Zachovává se tak původní ráz krajiny se specifickou vegetací. První, na co narazíte, je varování, abyste byli ostražití před paviány a nekrmili je. Na vlastní oči jsme viděli, jak pavián vytrhl lidem zmrzlinu přímo z ruky. Paviáni při loupeži nedělají rozdíl mezi něčím jídlem a brašnou s fotopřístroji nebo kabelkou. Prostě berou, co vidí.

Vyšli jsme napřed na **Cape Point**, to je ten východnější výběžek, kde stojí starobylý maják a mohutné útesy se tyčí vysoko nad moře. K majáku můžete vystoupat po schodech

ohlazených od neutuchajícího turistického proudění nebo se nechat vyvézt zubačkou. Ani silný vítr nepotlačí emocionální pocity každého, kdo na tomto místě stane. Naopak. To Mys dobré naděje se nenápadně krčí dole pod útesy. Sjíždíme k němu autem. Ztělesňuje ho ostrý skalní hřeben vybíhající daleko do moře. Vítá nás chladem Atlantiku a velkou cedulí s označením tohoto místa, ke které co chvíli přijede autobus plný turistů, všichni vystoupí, vyfotí se, zase nastoupí a během 10 až 15 minut odjíždí pryč. Tomu se říká masová turistika. Karel u jednoho takového zájezdu nevydržel a s kamerou vběhl přímo doprostřed kruhu, který okolo cedule vytvořili fotografující se turisté se žlutou pletí. Ti na něho pokřikují a volají, ale Karel nedbá a hezky kolem dokola je natáčí.

Ještě mi nedá, abych vám nepřiblížila toto až dramatické místo očima námořníků:

Není snad rybáři a námořníky nenáviděnějšího místa na světě než jihozápadní výběžek Afrického kontinentu. Mys Dobré naděje své jméno nedostal bezdůvodně. Když námořníci uviděli tento cíp, byla šance, že nejhorší z plavby mají za sebou. Bouřlivé a neklidné počasí, spolu se studenými proudy byly a jsou po staletí nevlídným místem, kde svou pouť skončila nejedna loď: "...koráb se s obrovským a ohlušujícím praskáním trupu zastavil na ukrytém podmořském útesu. V mžiku se zlomily oba stěžně. Jeden se zřítíl na kormidlo a jeho plachty překryly celou záď. Voda zalávala všechny kajuty a podpalubí. Další vlny se hrnuly přes příď a palubu. Bouře snášela zkázu na vše, co jí stálo v cestě: na loď i muže."

Vítr se uklidnil a vzal s sebou i mračna zapíchnutá do **Stolové Hory**. Na 1086 metrů vysoký legendární symbol Kapského Města jsme se vydali lanovkou, která zvládne cestu dlouhou 1244 metrů za nějakých sedm minut. Kruhová kabina se otáčí, takže nikdo z cestujících není krácen jen jednosměrným pohledem. Každý se chvíli dívá na Kapské Město, na Atlantik a do svahu pod lanovkou, případně do mraků. Z plochého vrcholu s početnými vyhlídkovými terasami shlížíme dolů na dvaapůlmilionovou metropoli, vlastně jen na její část nezakrytou Lví hlavou, Signálním vrchem a Ďáblovým vrchem. Nelze přehlédnout malý ostrůvek vyčnívající z Atlantiku Robben Island, na kterém byl vězněn Nelson Mandela. Značenými cestami obcházíme celé vrcholové plató, náhodně se seznamujeme s místní horskou faunou a flórou a cíleně pak okupujeme restaurační

terasu, na které přijímáme s chutí dobře vychlazené pivo. Zdatnější účastníci naší výpravy nelitovali námahy a vystoupali na vrchol po jedné z mnoha cest pěšky.

Jedno z nejkrásnějších měst na světě projíždíme, zejména z důvodu bezpečnosti, jen sítěmi hlavních tříd. Kapské Město je nejstarším městem na jihu Afriky, a tak se zde historické památky jako je Riebeeckova pevnost střídají se sklem a ocelí moderních výškových budov.

Smějeme se vánoční výzdobě na veřejném osvětlení. Je sice konec ledna, ale dívat se při 30°C z klimatizovaného auta na sobě spřežení se Santa Clausem, na vánoční hvězdu či stromeček ze zelených žárovek, je pro nás velice nezvyklé a tedy i úsměvné.

Starý malebný přístav se nazývá Waterfront. Jeho docela čerstvou rekonstrukcí vznikla jedna z hlavních místních turistických atrakcí čítající kromě Akvária dvou oceánů i směsici kotvišť, loděnic, obchodů, restaurací a hotelů a také nabídku vyhlídkových letů vrtulníkem či lodní výlety. Ještě než z Kapského Města zamíříme k severu, rozloučíme se se zamlženou Stolovou Horou na krátké zastávce na pláži Delphin Beach. Pohled na už nevýraznou černou skálu přepásanou mlžným oparem nad zeleným mořem osvěžují barevné padáky tvrdých mužů provozujících kiteboarding, kteří jako by na vodě tančili.

Takže, jak už jsem předeslala, jedeme k severu. Jezdit po Afrických silnicích, byť vlevo, je jedna báseň! Vyjma hustého zalidnění v okolí velkých měst, kde se auta plynule přelévají z jednoho pruhu do druhého, jsou silnice takřka prázdné. A když už potkáte někoho, kdo jede pomaleji, nedělá mu problém ohleduplně uhnout na stranu, aby rychlejší auto mohlo projet. Je pravidlem, že předjíždějící auto poděkuje za uvolnění cesty zapnutím výstražných blikáčů na několik sekund.

Krajina se pomalu mění a vegetace i lidské příbytky začínají být velmi vzácné. Podnebí připomíná srpnová horka se spalujícím sluncem, suchou trávou a oblohou bez mráčku. Avšak druhá strana hřebene skýtá pohled na uzavřené údolí se svěží tmavě zelenou barvou citrusů. Městečko nalézající se v tomto údolí má příznačný název **Citrusdal**, ve kterém nás po 250 kilometrech vítá útulný kemp. Bazén uprostřed kempu na nás nemusel dlouho čekat.

Po náročném dni to bylo báječné osvěžení, stejně jako nabídka specialit, například grilovaných hovězích ocásků v nedaleké restauraci. Je namístě zmínit se, že Jižní Afrika má širokou nabídku restaurací a stravovacích zařízení od „steakhousů“ a pouličních stánků až po elegantní restaurace s orientální a evropskou kuchyní. V každém koutě země jsme mohli ochutnat pokrmy typické pro danou oblast: antilopí, pštrosí nebo žraločí steak, pštrosí játra. Africká kuchyně a nabídka restaurací je opravdu nekonečná, a to kvůli velkému množství přistěhovalců, kteří s sebou, jako vzpomínku na domov, přinášeli i svoje recepty na chutné pokrmy. Díky velkému množství vinic, které se nacházejí převážně v provincii Western Cape, najdete v každé restauraci obrovský výběr chutných a kvalitních vín, například

Pinotage, Shiraz, Merlot. Kdykoliv je hezké počasí, jí se většinou venku. Stoly jsou vždy čisté, většinou prostřené látkovým ubrusem s kontrastními ubrousky ze stejného materiálu. Každá skupinka hostů dostane přidělenou jednu servírku, která se představí a stará se o vás celý večer. Při placení se nezapomene zeptat majitel restaurace, jestli jsme byli spokojeni – na poskytnutých službách jim totiž záleží.

Kdoví, proč horský hřeben, k němuž se dobýváme 110 kilometrů po hrbolaté kamenité a prašné cestě, nese název Cedrové hory, když v celém národním parku neroste cedr ani jeden! Okolní příroda je však zase úžasná svou proměnlivostí. Se stoupající výškou se mění její tvář. Vinařská farma v sedle obklopeném horským hřebenem působí jako oáza na Sahaře. Na mírně zvlněné náhorní planině vytváří jakousi rajskou zahradu zastoupenou různobarevnou flórou. Už jen pohled na kvetoucí plochu nám dodává patřičné osvěžení a což teprve křišťálově průzračná říčka nedaleko našeho kempu? Martin domluvil ochutnávku vín a jedeme si postavit stany. Tak jako v ostatních afrických kempech, i zde jsou připraveny griloviště, v tomto případě vytvořená ze sudů. Kolem se potulují perličky a přidržené opice. Po usídlení se v kempu vyrážíme na domluvenou ochutnávku vín. Vinice jsou jako zelené drahokamy usazené v nekonečném moři kopců a réva vinná zde má ideální podmínky pro pěstování. Však také zdejší produkce dosahuje špičkové kvality, proto jsou vína vyvážena do mnohých míst světa.

Vyjíždíme vzhůru k hřebeni **Národního parku Cederberg**. Tato krásná divočina je tvořena pískovcovými útvarů, které příroda působením vody a ledu, extrémními změnami teplot, soli a větru v průběhu sta milionů let vytvarovala do jedinečných skalních útvarů. Seskupení skalních homolí, jeskyní a skalních oken vytváří úchvatné přírodní scenérie a nádherné skalní formace. Typickou červenou barvu dává skalám oxidující železo. Jeskyně bývaly úkrytem Křováků, což dokazují dochované skalní malby.

Pokroucené telegrafní sloupy lemující silnici do Springboku jsou vhodnými nosiči snovačích paneláků. Nazvali jsme tak obydlí snovačů, kteří si svá hnízda obvykle staví v korunách stromů. Ve zdejší krajině polopouštního

charakteru zbavené stromů je každá tyč pro snovače vhodná! Pokud jste neviděli snovače, těžko si dokážete představit ten italský mumraj, štěbetání a hašteření na jednom místě. Každý sameček neustále staví hnízdo. Sloup vypadá z dálky jako by byl ověšen vosími hnízdy. Tihle kanárkově žlutí opřenci ovšem budují své příbytky z drobných větviček a nečiní tak bezúčelně. Jen ten nejlepší architekt má šanci přivést si do svého domu samičku. Samičky totiž nedají ani tak na vzhled svých potenciálních partnerů, jako na vzhled rodinného domku či bytu.

Na silnici do Augrabies se setkáváme s informací, že po této komunikaci je povoleno testovacím řidičům jezdit rychlostí až 250 km/hod. Pro ostatní řidiče platí stovacetikilometrový rychlostní limit. Jde o techniku koncernu BMW, který má svoji základnu v kempu v Augrabies. Ostatně zítra ráno si budeme na jejich testovacím zařízení chystat snídani, ale to teď ještě nevíme. Teď se tetelíme radostí, protože sedíme v klimatizovaném autě. Jakmile však vystoupíme, opře se do nás sluníčko. Je vysoko na obloze a naše stíny jsou jen malé tmavé skvrny pod chodidly. Vedro je doopravdy ukruté. Bezděky si vzpomínám na knížky, ve kterých jsem četla, jak dokáže odpolední slunce tížit. Jako cent. Tehdy jsem si ten pocit vůbec nedokázala představit, teď to zažíváme na vlastní kůži. Prostě na nás dýchá Kalahari.

Vzpomínáte si, jak jsem popisovala viniční oblast Jihoafrické republiky? Vinicemi opět projíždíme. Jsou pečlivě omotány sítěmi, aby se špačci nepásli na pracně vypěstované úrodě. Avšak nejsou vinice jako vinice. Tyto plody jsou mnohem menší, jsou to jakási miminka hroznů, ze kterých se lisuje víno, a to je právě jejich účel. Na rozsáhlých upravených betonových plochách se na dřevěných rostech suší hrozinky. Jak roztomilé a jak důmyslné! No uznejte sami: kde jinde, než na kraji pouště, a jak jinak, než přirozeným žářem slunečních paprsků by se tak pohodlně a užitečně mohly hrozinky produkovat?

Dunivé vodopády na řece Orange padají roklí do přírodního bazénu obklopeného bílou žulou. Jen málo věcí na světě je tak děsivých, ale zároveň nádherných a nezapomenutelných, jako pohled na vodopády *Augrabies*, které dostaly své jméno ze slova jazyka Khoi znamenající „místo velkého hluku“. Řeka Orange během pěti milionů let vytvořila hlubokou roklí dlouhou 18 kilometrů s těmito nádhernými vodopády, z nichž ten hlavní je vysoký 56 metrů s průtokem 52000 l/sec. Na vlastní kůži jsme poznali, že se pohybujeme v jižní části pouště. Těch 250 metrů okolo vodopádů nejde bez patřičného doplňování tekutin ujit. Teploty zde běžně dosahují 40°C, my jsme naměřili pouhých 38. Ještě že obchody a

restaurace v areálu kempu jsou klimatizovány a nabízejí chlazené nápoje.

Pozdní odpolední slunce společně s vlivem usazenin vytváří okouzlicí hru barev na stěnách kaňonu. Stejně tak s flórou, která je zde zastoupena aloemi, fíkovníky, několika druhy trnových stromů a sukulenty, vnímáme tuto výjimečnou oblast Afriky velmi silně. Ploché, mírně oblá a zcela holé skalisko opatřené hlubokou podélnou prasklinou končící někde na vzdáleném horizontu se do zdejší krajiny nehodí. Proto si po právu zasloužilo název Měsíční kámen.

Ne jeden, ale dokonce tři bazény jsou v kempu v Augrabies na kraji Kalahari, kde právě stanujeme. S Helou, Maruškou a Martinem se dělíme o silné zážitky. Vychlazené šampaňské s jahodami v trávě u bazénu s kulisou zapadajícího slunce je k tomuto účelu dokonalé.

Vstáváme do teplého rána. Na teploměru je 23,5°C. Není divu – je přece začátek února! Nestačíme však odhánět drzé opice. Jen se člověk otočí, už chybí sáček s pečivem a nedaleko se směje tlupa primátů, jak na nás vyzrála. Snažíme se v tom zmatku uchránit a uvařit snídani dřív, než nám ještě k tomu nějaký bavorák odtáhne „kuchyni“. Jejich testovací zařízení, která parkovala před našimi stany, využíváme totiž jako stoly a protože jim právě začíná šichta, musíme si pospíšet, aby nám neujely i se snídání. Pak už jen tankujeme benzín, loučíme se s aloí rozsochatou a spěcháme do Kimberley.

Nemyslete si, *Kimberley* není nijak zvláštní město. Turisty sem přitahuje pouze jedno: diamanty a vše, co k nim patří. Přitom historie tohoto místa se začala psát docela nedávno - v roce 1867 - náhodným nálezem jedenadvacetikarátového diamantu. Jenže o dva roky později už to byl nález diamantu čtyřikrát většího a utajit obchod s takovýmto artiklem o neskutečné váze 83,5 karátu bylo nemožné. Kámen dostal jméno Hvězda Jižní Afriky. A tak sem zamířili první hledači a posléze vypukla diamantová horečka. Jak město bohatlo a rostlo, stalo se prvním lidským sídlem na jižní polokouli s elektrickým osvětlením a elektrickými tramvajemi. Pahorek se pod rukama dobrodruhů začal měnit ve velkou jámu. Nakonec se z ní vyklubala nejhlubší jáma na světě, kterou kdy člověk vyhloubil vlastníma rukama - proslulá *Big Hole*, dnes hlavní atrakce celého Kimberley. Velká díra, kterou chce především vidět každý návštěvník, dosahuje impozantních rozměrů: hloubka 1100 metrů je dnes zčásti zaplněna vodou, průměr má 473 metrů a po obvodu měří 1600 metrů. Do roku 1914, kdy byl důl uzavřen, se vytěžilo 2,5 tuny diamantů v celkové hodnotě asi 40 miliard dolarů. Dnes je Kimberley nejvýznamnějším diamantovým ústředím, odkud se kontroluje osmdesát procent světové produkce diamantů.

Velmi vkusné a dokonale zrestaurované budovy starého Kimberley ukazují život někdejších hledačů pokladů. Všechny domky i krámký jsou postavené tak, že se dá vstoupit dovnitř a vychutnat si dobovou atmosféru. Obzvlášť na nás zapůsobila zubařská ordinace.

Na rozdíl od Kimberley, které vyrostlo na diamantech, je **Gold Reef City** město na zlaté žíle. Leží na jihozápadě Johannesburgu. Základ tvoří hlavní ozdoba – hornické muzeum, ve kterém je vytvořena replika vesnice prvních zlatokopů i s fungujícím modelem systému na zpracování zlata. Lze sjet do skutečného zlatého dolu, také jsme viděli tavení zlata a jeho odlití do pětadvacetikilového ingotu. Tento základ je na jedné straně tvořen stylovými restauracemi, hotelem, kasinem a obchody, vše ve stylu devadesátých let 19. století a na straně druhé jakýmsi zábavním parkem s technicky dokonalými horskými dráhami a jinými atrakcemi pro odvážné návštěvníky, na což shlížíme z pětadesátimetrového ruského kola.

To, že projíždíme okrajem Johannesburgu, jsme poznali podle několikakilometrových městeček tvořených černošskými slumy. Příbytky tvořené z vlnitých plechů, dřevěných či plastových desek jakéhokoliv rozměru a tvaru jsou namačkány jeden na druhém. Znásilnění i velmi mladých dívek na veřejných záchodcích a boj s nemocí AIDS nejen v těchto chudinských čtvrtích není bohužel nic zvláštního. V celé oblasti je vysoká nezaměstnanost, která přináší kriminalitu. Každý chce své místo na slunci, a tak když jsme stáli ve městě na červenou, procházeli mezi auty černoši nabízející různé zboží od dětského kočárku přes moskytiéru až po přezrálé banány. Projíždíme vilovou čtvrtí nebo mezi obrněnými pevnostmi? Tak tuto otázku jsme si kladli, když na dvoumetrových zdech výhružně trčely ostnaté dráty, do kterých je ještě pro jistotu pouštěn elektrický proud. Vjezdy jsou bytelně zamřížované, za nimi se však skrývají přepychové vily s tropickými zahradami a bazénem.

Ach jo, ať chceme nebo ne, naše cesta se pomalu chýlí ke konci. Poslední africkou noc trávíme nedaleko Sun City. Kromě poslední večere v romantické restauraci si už jen vychutnáváme vybavenost a čistotu tohoto místa. Ráno bohužel naposledy balíme stany a spacáky, které ukládáme do spodních částí zavazadel a nahoru chystáme teplé zimní oblečení do české zimy.

Ještě aspoň chvíli cítit teplé sluneční paprsky na svém těle! Bezstarostné šplouchání v bazénu s umělými vlnami, jízdy na tobogánech všech druhů a tvarů a lenošení na pseudopísčité pláži je naše poslední prožité africké dopoledne v **Sun City**. Jednokolejná automatizovaná dráha nás zavezla do horní části města, což je v podstatě komplex hotelů, restaurací, heren, bazénů, kin a jiných zábavních a sportovních podniků. Bývá nazýváno zázrakem v buši nebo také africkým Las Vegas. Ubytovací kapacita je 1 300 pokojů a denně se tu obrací miliony dolarů v hotovosti. Přesto, že je Sun City často považováno za nevкус, čemuž dobře rozumíme, je jeho návštěva pro většinu hostů nezapomenutelným zážitkem a také téměř povinnou zastávkou zahraničních turistů.

Doháníme čas ztracený dopravní zácpou. Doslova „prolétáme“ Pretorií a čím více se blížíme k letišti a ukrajujeme poslední kilometry z našeho putování, tím více si uvědomujeme, že barvy Afriky jsou prudce nakažlivé a její rytmus je nevyhládivý. Domů jsme se vrátili sice bez diamantů a bez zlata, ale jako boháčů. Bohatí zážitky, kdy jsme se s úžasem a posvátnou bázní museli sklonit před nedotknutou přírodou, před měkkostí i ostrostí spalujících slunečních paprsků. Obohaceni o šrámy v srdci při vzpomínce na dětské smutné oči, které čekají aspoň na jeden bonbon, ale i lidmi žijícími běžný život a sdílejícími hodnoty, tradice a zvyky svých předků. Bohatší o šum moře doléhajícího na měkké písčité pláže, bohatší o pach zvířeneho prachu červených cest čpícího smrtelným potem antilopy, kterou buší štve levhart. Bohatší o obrazy nekonečných savan, písčinych dun pouští a kvetoucích kobereců podél cest. Bohatí pocity z překrásné krajiny, která se nám každou hodinu měnila před očima a naplňovala naše duše mírem. Potkávali jsme usmívající se lidi, kteří pochopili, že asi takhle vypadá ráj.

A tím vším voní Afrika.

NAŠE PUTOVÁNÍ

